

למה מאדימים מבושה ומחווירים מבהלה?

מיכאל

השינויים בצבע הפרצוף שלנו הם פלא אמיתי, משום שלפחות לכאורה אין להם סיבה מספקת. ההסמקה, לדוגמה, לא עוזרת למסמיק. זו לא הצפה של הגוף בדם כהכנה לפעולה, כפי שקורה בשעת ריתחה, אלא סתם צביעה של הפי רצוף. ההסמקה מגלה את סודותינו ובכך יכולה לפעול נגד האינטרסים הפרטיים שלנו. נראה שהאבולוציה צרבה לתוכנו מנגנון שתכליתו להלשין עלינו. וכאן מתגלה תכונה חשובה של האבר לוציה שלא זוכה למספיק תשומת לב: היא מוכנה לדרוס את האינטרסים של הפרט לטובת אלו של החברה.

יש אולי טעם לכך שאמא טבע מתנהגת כמו משטר שוטלירי שרוחם את פרטיותו. מרק טוויין ציין פעם שהאדם הוא לא רק החיה היחידה שמסמיקה, הוא גם החיה היחידה שצריכה להסמיק

תאר לך שבט שמורכב כולו מאלרי פי פוקר. כולם מרמים את כולם. אורורה של חשדנות, שחיתות. לא חברה בריאה. עכשיו דמיון לעצמך מנגנון שמכריח את חברי השבט להיות כנים. מנגנון כזה יפתח קשת חדשה של אפשרויות לשיתוף פעור לה, ולכן לשגשוג. וזה סוד ההסמקה. היא מחזקת את החברה, ולכן מגדילה את סיי כווי המסמיקים שמרכיבים אותה לשרוד ולהעמיד צאצאים מסמיקים.

למרבית הנושא נערכו מעט ניסויים בתחום. מחקר שנערך בשתי אוניברסיטאות אנגליות ב-1982 הראה שאנו סולחים בקלות יתרה לאנשים שנראים נברכים. כן אדם יכול להתנצל עד מחר בלי להטות פנים למילה, אבל אם הוא מסמיק אנו משתכנעים שהוא מודע לחומרת מעשיו. ניסוי שנערך באוניברסיטת ויסקונסין ב-1995 הראה שילדים שנוטים למבוכה מתנהגים יפה יותר מילדים אחרים. אולי הם יודעים מראש שקשה להם להסתיר התנהגות קלוקלת ולחיות איתה בשלווה.

חיוורון כתגובה לפחד נחקר אילו פחות. ההפתחה בוריימת הרם לפני השטח מותירה יותר דם למערכות אחרות, והיא עשויה להקטין דימומים במקרה של פציעה שטחית, אך אלה יתרונות זעירים. סביר שגם זה מנגנון פרסומי שמועיל לחברה. החיוורון מגלה לאחרים שיש ממה לפחד, ולפעמים הוא מגלה שאתה מפחד

מהם ובכך מונע קונפליקט. גם כעס קשה לנו להסתיר. גם שיעמום. אנו בוכים כשרע לנו ומחייכים כשטוב לנו. אנחנו מסיטים את המבט כשאנו משקררים. מלקקים את השפתיים כשאנו עצבניים. צועקים כשכואב לנו ועושים פרצוף טיפשי כשאנחנו נבהלים. בשביל זה יש פרצוף, כדי לפרסם רגשות ולבנות רשת חברתית יציבה יותר. כמו פייסבוק, רק באמת. יש משהו מטריד בכך שאמא טבע מתנהגת כמו משטר שוטלירי שרוחם את פרטיותו כשנוטים למבוכה. אבל זה לא סיפור חדש. מארק טוויין ציין פעם שהאדם הוא לא רק החיה היחידה שמסמיקה, הוא גם החיה היחידה שצריכה להסמיק. אולי זו סיבה לבושה, אך נודה באמת: חוסר יכולת לשמור סודות הוא אחד הדברים שמחזיקים את החברה. לכן אנו מרכילים. לכן אנו בוכים. לכן אנחנו מפרסמים עיתונים.

שאלות לבלדד השוחי: askbildad@calcalist.co.il

האם יש יופי אוניברסלי?

כן. עקרונות היופי של ניו יורק תקפים גם בסוואנה

פניה היופי של הלנה, מלכת טרויה, השיטו אלף ספינות מלחמה. כך, במיתולוגיה היוונית, מבטאים את חשיבות היופי ואת העוצמה שהתגובה אליו יכולה להכיל. במסורת היהודית מניפים די מבטלת אל מול "שקר החן והבל היופי", ככתוב בספר משלי לשלמה המלך. וכמי שדגם אלף נשים, כנראה החכם מכל אדם ידע על מה הוא מדבר.

גם בקרב שבט הצידים לקטים המנותק, על גדות אגמי טנזניה, ד"ר אפיסלה מצאה עריגה אל בעלי הפנים והגוף ה"ממוצעים" הסימטריים, שאינם חורגים מהמבנה השכיח ושמצייתים לכללי פרופורציות שנפוצים גם במערב

אז האם יש כללים שמכתיבים מהו היופי הנעלה ומה הוא יכול לעורר, או שהיופי הוא בעיני המתבונן? השאלה הזאת חשובה, בעיקר כי משיכה מינית היא גורם כה חשוב בהתנהגות שלנו. היא לא רק מבטיחה את המשכיותנו. היא גם מייצרת את המשפחה, השבט והתרבות, וגם מאיימת עליהם. מה שקרה עם הלנה מטרויה מתרחש, בממדים כאלה ואחרים, במשפחות הכי טובות.

תלי תלים של ספרי שירה, כמו גם של ספרי מחקר, נעזמו בניסיון להגדיר באופן חרימשמעי את היופי האנושי. כתבים פמיניסטיים עמלו מנגד כדי לבקר ולבער את אותם ספרים. וכרגע, נרמה שד"ר קורן לי אפיסלה, אנתרופולוגית צעירה ומבטיחה מאוניברסיטת הרווארד, הצליחה להתקרב כמה צעדים אל פתרון השאלה. אפיסלה מפרסמת זה שנים מחקרים על קשרים בין תכונות חיצוניות לזוגיות ובין מראה להתנהגות כלכלית במדינות מפותחות. באחרונה היא פנתה לברוק את המשיכה דווקא בקרב בני שבטים פרימיטיביים, וניסתה לראות אם עקרונות האסתטיקה שנפוצים במערב תקפים גם אצלם.

שבת ציידים לקטים שחי לחופי אגם אייס בטנזניה. תנאי החיים של השבט קשים, ותוחלת החיים הממוצעת בו היא 33 שנים. ציידים לקטים מעניינים במיוחד, כי התרבות הפרימיטיבית הזאת שלטה באנשות לאורך רוב שנות קיומה. החקלאות והתעשייה הם עמודי ערכונם קצרים שצורך לספר העבה של תולדות האדם. העדפות היופי של מי שמעולם לא הגיעו לעמוד הזה יכולות להעניק הצצה להעדפות היופי שבעברנו המשותף.

בני ההאדזה, אפיסלה גילתה, מחשיבים את היופי לא פחות מבני תל אביב. ממצאה לגבי איך ההאדזה מגדירים יופי התפרסמו באחרונה בקובץ המאמרים "Future Science" בעריכתו של מקס ברוקמן ממגזין האינטרנט "Edge". והממצאים האלה מראים שיש עקביות בין תפיסת היופי של הפנטהאוזים במנהטן לבין זו שבמעמקי אפריקה. גם בקרב ציידים לקטים גברים – כנשים – עורגים לאלה בעלי הפנים, הגוף וצילילי הקול ה"ממוצעים", הסימטריים, שאינם חורגים מהמבנה השכיח.

גם הנשים האפריקאיות מעדיפות את הגברים רחבי הכתפיים, נחושי השפתיים ועמוקי הקול, והגברים מצדם נמשכים אל אותם יחסי הגודל בין היקף המותניים לזוגיות ובין מראה להתנהגות. שאפיסלה פרסמה ב-2007, מצא שבקרב אותם שבטים, שבהם המשתנים התרבותיים והחברתיים פחות סבוכים מאשר במערב, אפשר לראות בבירור שהגברים שעונים על הסטנדרטים של היופי הגברי גם מעמידים יותר צאצאים.

על טעם ועל ריח, כך הולך ומתברר, אין להתווכח. לפחות לא ברמה הבסיסית ביותר של התפיסה האנושית. מחקרים אחרים, דרך אגב, מחזקים את הרושם שתכונות יופי הן חלק ממערכת מכוונת שהטבע הטבעי באלה מחקרים שביקש שו לברוק אם יש קשר בין מראה חיצוני לגישה להשקעות בבוסרה גילו שאצל גברים, רמת הטסטוסטרון – אותו הורמון שאחראי ללסת המרובעת ולקול העמוק – יכולה לנבא את הנטייה לקחת סיכור נים בהשקעות. מי ש"נראה כמו גבר", גילה המחקר, גם "מתנהג כמו גבר", וכפי שכמה כותרות שליוו את הידיעות עליו קבעו בצורה: "גם בהשקעות גברים לא חושבים מהראש".

החן עשוי לשקר, והיופי עשוי לטעת באנשים מחשבות הבל, אבל החיפוש אחרי ההגדרה האולטימטיבית שלהם אינה דבר הבל. גם בסוואנה, גם בישראל וגם באמריקה האנשים מחפשים דבר אחד מסוים.

רופי רפאלי הוא ראש מרכז שניא לחקר האינטרנט באוניברסיטת חיפה sheizaf.rafaeli.net

מה הלאה

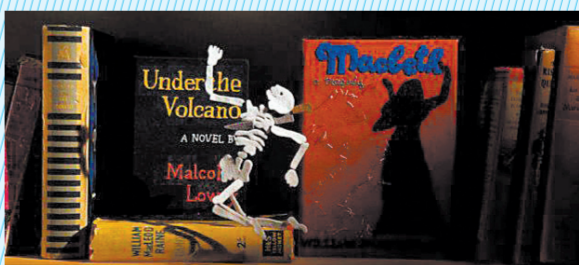
אחרי רצדכונים מהשטח

1

חלל: המסע למאדים
ב-3 ביוני 2010 נכנסו ששה אסטרונאוטים מלואמים שונים לכידוד בתוך דגם חללית במכון מחקר במוסקבה, ויצאו למסע מדומה במאדים, שנמשך כשנה וחצי. משנתם, שומרת להסתיים בימים אלה, היא לבדוק איך, אם בכלל, יוכלו אי פעם הגוף והנפש השברייים שלנו לעמוד במסע ליעד הכיבוש הבא של המין האנושי. כתב המגזין "Wired" עקב אחרי הפרויקט מימי הראשונים, וכעת פורס את הממצאים.
is.gd/8X7Poj

צילום: אי.פי.א.

2

קולנוע: מאוהבים אצל שייקספיר
ספיק ג'ונס ("לחיות ג'ון מלקוביץ") משחרר בימים אלה סרט קצר שנושא את השם "Mourir Après de Toi" (משהו כמו "למות איתך"). הסרט משלב צילום מסורתי עם אנימציה בובות וגזיוני נייר, מתרחש בתנות הספרים המיתולוגית "שייקספיר ק" ובפרו, ומתמקד בשני שלדים חרמנים. ממש כך.
is.gd/yMc1S8

3

טכנולוגיה: מרגל בין הרגלים
ישראל היא בירת האבטחה העולמית, אבל משהו בתעשייה הצבאית כנראה נרדם במערכת, ולכן רובוט התצפית המדליק הזה מגיע דווקא משבדיה. ה-GroundBot נראה כמו כדור באולינג גדול שיכול להתגלגל ברחובות, ומצלמות בשני צדי משרדות בזמן אמת תמונות ממסעותיו. אפשר להכנת למשימות אוטומטיות באמצעות GPS, והוא מתגלגל במהירות 10 קמ"ש בכל להשמיע ציוץ.

is.gd/ZoTVGg

4

להורים: פתרון לברדק
ההשלכות ההרסניות ביותר של חברת השפע ניכרות במאגר הצעצועים של ילדינו. יום שבו לא מתחנף מוצר חדש ללא תאגיד הוא יום שיש לנצור. וכמובן, עם השפע מגיע הבלגן. Swoop הוא מוצר שדוגם בגישת "אם אחת לא יכול לנצח, הצטרף אליהם". הוא משמש כמשטח משחקים רחב, שבהינתן האות הופך לשק אחסון שמן שבוכל הכל לתוכו. 45 דולר.
is.gd/RnUcoM

5

אופנה: בסתיו הזה
גברים שלא חיים עם שירותי גיהוץ צמודים, ובכל זאת מחפשים משהו נעים ולא מחייב מדי ללבוש לעבודה בבוקר, מומנים להעניף מבט בחולצת האוקספורד של ניו אינגלנד שירת קומפאני. יש לה לוק רפוי, והיא נלכשת כמו טי שירט, עם צווארון מכופתר ארוך, שמגיע עד גובה הכיס. החפתים ההדוקים, מנגד, נותנים טוויסט אלגנטי. 165 דולר.
is.gd/RnUcoM

is.gd/RnUcoM

איפון: מקטלג העולם

Matchbook היא אפליקציה חדשה לאיפון שמאפשרת לתייג, לשחק ולקבל תזכורת על מקומות בעולם הפיזי: מסעדות, חנויות, זי נייס אוטו. לאחר שתסתמו איפה אתם נמצאים או איפה תרצו לבקר, השירות יציג אותם על מפה ויציג אותם ברגע שתתקרב אליהם שוב. אידיאלי להכנת חופשה בחו"ל. היי, זה חינם!
is.gd/DRjOdo

7

לבית: תרמוסטט העתיד

אין הרבה פרסומות שנפתחות במשפט: "גם אנחנו לא חשבנו שתרמוסטטים משנים למישהו, עד שגילינו שהם אורזאים למחצית מחשבון החשמל". התרמוסטט Nest מבטיח לנהל לבד את היחסים שלכם, ומאחוריו עומדים מעבדי האיפוד המקורי, דבר שהופך את הסיפור להרבה יותר גדול. זמין להזמנה מוקדמת.
nest.com

6

